

Finansijski izveštaji i izveštaj nezavisnog revizora

Opština Mamuša

31 Decembar 2011

Sadržaj

Izvršni rezime.....	2
1 <u>Uvod</u>	5
2 <u>Mišljenje revizije</u>	7
3 <u>Status preporuka iz prethodnih godina</u>	11
4 <u>Finansijski ishod u odnosu na odobreni budžet</u>	12
5 <u>Usklađenost Finansijskih izveštaja sa okvirom izveštavanja i kvalitetom informacija</u>	13
6 <u>Upravljanje finansijama</u>	15
• <u>6.1 Prihodi (uključujući sopstvene prihode)</u>	15
• <u>6.2 Rashodi</u>	17
• <u>6.3 Imovina (sredstva)</u>	18
• <u>6.4 Postupanje sa dugovima</u>	19
• <u>6.5 Trenutno izveštavanje i blagovremenost u ukupnom budžetskom procesu</u>	19
7 <u>Upravljačka kontrola</u>	21
• <u>7.1 Sistemi unutrašnje kontrole</u>	21
• <u>7.2 Unutrašnji sistem revizije</u>	21
8 <u>Opšti zaključak o upravljanju u Mamuši</u>	22
<u>Dodatak I. Različite vrste mišljenja revizije na osnovu ISSAI 400</u>	23
<u>Dodatak II: Preporuke iz prethodne godine</u>	25
<u>Dodatak III: Komentari Opštine i odgovori revizora</u>	33

Izvršni rezime

Grant Thornton DOO, u ime Kancelarije Generalnog Revizora, je izvršio reviziju godišnjih finansijskih izveštaja opštine Mamuša za godinu koja je završena 31. decembra 2011.

Naša revizija je sprovedena u skladu sa međunarodnim standardima revizije izdatih od strane Međunarodne organizacije vrhovnih institucija revizije – MOVIR ("INTOSAI") i obuhvata testove i postupke koje smo smatrali neophodnim da dođemo do mišljenja o finansijskim izveštajima.

Ispod možete pronaći odlomak uzet iz našeg revizijskog mišljenja na strani 7 ovog dokumenta:

Po našem mišljenju, osim za moguće efekte pitanja opisanih u Osnovama za mišljenja sa rezervom u stavovima 1 do 5, finansijski izveštaji prikazuju istinito i objektivno, po svim materijalnim aspektima, primanja i izdavanja opštine za godinu zaključno sa 31. decembrom 2011 u skladu sa Međunarodnim standardima računovodstva javnog sektora – MSRJS (IPSAS) "Finansijsko izveštavanje pod računovodstvom zasnovanim na gotovinu", uz Finansijsko pravilo br. 07/2011 oko Godišnjeg izveštavanja budžetskih organizacija.

Glavne poruke za gradonačelnika (Predsednika opštine), koje su dovele do rezervi (ograničenja) našeg mišljenja revizije, su:

1. Određena otkrivanja koja se zahtevaju od strane IPSAS Finansijskog izveštavanja pod računovodstvom zasnovanim na gotovinu, i Finansijskog pravila br. 07/2011 oko Godišnjeg izveštavanja budžetskih organizacija nisu izvršena od strane opštine prilikom sastavljanja finansijskih izveštaja, tokom godine i za godinu koja je završena 31. decembra 2011 god. Konkretno, sledeće je izostavljeno ili nepravilno obelodanjeno u finansijskim izveštajima:
  - Odeljak 12. Izveštaj o o novčanim primanjima i izdavanjima se ne slaže sa aktuelno prijavljenim u SIMFK.
  - Odeljak 12. Izveštaj o novčanim primanjima i izdavanjima nije pravilno popunjen i ne slaže se sa Beleškama 2. i 8.
  - Uplate od trećih lica za godinu završenu 31. decembra 2011, se ne obelodanjuju, u odeljku 12. Izveštaj o novčanim primanjima i izdavanjima.
  - Odeljak 13. Izveštaj o izvršenju budžeta nije pravilno završen.
  - Uplate (koje se koriste za prihode prikupljajućih organizacija) nisu pravilno završene.
  - Zakon Br.03/L-221 - Izveštaj o preduzetim i predloženim radnjama o nalazima i preporukama revizora za 2010 godinu nije prikladno završen.

Stoga nismo mogli da steknemo razumni nivo uveravanja oko potpunosti i regulatorne usklađenosti finansijskih informacija predstavljenih u finansijskim izveštajima opštine tokom i za godinu koja je završena 31. decembra 2011.

2. Usporedna informacija za godine 2010 i 2009 nije prikladno predstavljena:

- Podaci prikazani u finansijskim izveštajima za godinu koja se završava 31. decembra 2011 su predstavljeni u EUR dok su uporedni podaci prikazani u hiljadama EUR.
- Odeljak 17. Bilans nepotrošenih sopstvenih prihoda nije pravilno obelodanjen za 2010 godinu.

3. Opština ne održava spiskove uplata od trećih lica. Zbog prirode evidencije u računovodstvu i operativnim sistemima za uplate od trećih lica, kao i odsustvo alternativnih kontrola sprovedenih od strane rukovodstva, mi nismo bili u stanju da obavimo dovoljne i odgovarajuće revizorske postupke za proveru celovitosti isplate od priznatih trećih lica za godinu završenu 31. Decembar 2011.

4. Podaci koji se odnose na imovinu, postrojenja i opremu u vlasništvu Opštine su iskazani u finansijskim izveštajima. Međutim, postoje mnoge nepravilnosti i nejasnoće koje utiču na finansijsko izveštavanje imovine, postrojenja i opreme Opštine kao što sledi:

- Bilans imovine, postrojenja i opreme kao što je iskazan u Belešci 27 Finansijskih izveštaja opštine na dan 31. decembra 2011 ne slaže se sa registrom o imovini. Dalje, opština nije upisala imovinu, postrojenja i opremu u Kosovskom sistemu informacija za upravljanje finansijama (Koji Se Naziva "KSIUF").
- Opština nije imenovala Komisiju za procenu imovine i nije izvršila nikakvu procenu svoje imovine do 31. decembra 2011. Trebalo je da izvrše procenu svih kategorija imovine: one koja je u upotrebi, oštećene imovine, imovine ne prenošene vrednosti i da izvrše procenu zahteva za otuđenje imovine.

Zbog prirode evidencije i drugih nedostataka kao što su gore opisani, nismo bili u mogućnosti da budemo zadovoljni sa razotkrivanjem, postojanjem, celovitosti, tačnosti i vrednovanja imovine, postrojenja i opreme Opštine na dan 31. decembra 2011.

5. Na dan 31. decembra 2011, Opština nije pravilno razotkrila u svojim računima potraživanja koji se odnose na porez na imovinu, porez na poslovne dozvole i druga poreska potraživanja koja se zahtevaju od Finansijskog Pravila 07/2011. Pored toga, Opština ne vodi potpunu i tačnu evidenciju dužnika. Prema tome nismo bili u mogućnosti da se zadovoljimo sa bilansom računa potraživanja na dan 31. decembra 2011.

Unutrašnje (unutrašnje) kontrole

Naša revizija je utvrdila slabosti u nekoliko oblasti finansijskog menadžmenta. Ove slabosti su detaljnije opisane unutar izveštaja. Naš zaključak je da Sistemi unutrašnje kontrole Opštine nisu pravilno osmišljeni da eliminišu očigledne slabosti i nisu primenjeni na odgovarajući način. U cilju da se poboljša funkcionisanje sistema finansijskog upravljanja i unutrašnje kontrole, preporučujemo da se rukovodstvo postara da se:

- Finansijski izveštaji sastavljaju u skladu sa važećim administrativnim uputstvom i MSRJS (IPSAS);
- Održava sveobuhvatan spisak svoje imovine, postrojenja i opreme;
- Vodi automatizovani sistem naplate za sve vrste poreza;
- Preduzimaju mere za povećanje prikupljanja prihoda od raznih poreza;
- Zakon Br.03/L-241 dopunjen 04/L-042 'Zakonom o javnim nabavkama na Kosovu' u potpunosti poštuje; i
- Osnuje Jedinica za reviziju i Odbor za reviziju.

Rukovodstvu opštine je data mogućnost da komentariše o nalazima predstavljenim u ovom izveštaju. Rukovodstvo se složilo da pruži sve napore za tretiranje naših preporuka u vezi sa sistemom unutrašnje kontrole, finansijskim izveštajima, platama i dnevnica, nabavkama, dugovima, postupanju sa uplatama (potraživanjima) i uspostavljanju Jedinice za reviziju i Odbora za reviziju.

Osim toga, krajem 2010 god. i početkom 2011 god. PEFA procena (JRRF - Javni rashodi i Računovodstvo finansija), slična onoj Uprave na nacionalnom nivou je razvijena za pet opština na Kosovu, što je rezultiralo u razvoju akcionog plana za reformu PFM (UJF - Upravljanje javnim finansijama) za opštine koje učestvuju u ovom procesu. Opština Mamuše je bila jedna od učesnica. Izvršena je procena oko upravljanja javnim finansijama koja je izvedena za četiri osnovne kategorije kao što su Kredibilitet budžeta, Ključna ukrštajuća pitanja - Sveobuhvatnost i transparentnost, Budžetski ciklus i Donatorske prakse. Opšti zaključak je da Upravljanje javnim finansijama opštine Mamuša ima slaba područja u svim gore navedenim kategorijama i ima potrebe za poboljšanja.

1. Uvod

Ova revizija se odnosi na Godišnje finansijske izveštaje opštine Mamuša za godinu završenu 31. decembra 2011.

Opština ima odgovornost da pripremi finansijske izveštaje u skladu sa Finansijskim Pravilom 07/2011 i Međunarodnim standardima računovodstva javnog sektora (MSRJS - IPSAS) za "Finansijsko izveštavanje pod računovodstvom zasnovanim na gotovinu".

Grant Thornton DOO, u ime Kancelarije Generalnog Revizora, odgovoran je za sprovođenje godišnje revizije za ispravnost u Opštinskim finansijskim izveštajima tokom i za godinu završenu 31. decembra 2011.

Revizija je overavanje finansijskog računovodstva, uključujući ispitivanje i ocenu Finansijskih izveštaja i drugih finansijskih podataka i daje osiguranje:

- Da li Finansijski izveštaji daju istinitu i nepristrasnu sliku računa i finansijskih poslova za period pod revizijom;
- Da li su finansijska evidencija, sistemi i transakcije u skladu sa važećim zakonima i propisima;
- Adekvatnost unutrašnjih kontrola i funkcija unutrašnje revizije; i
- Bilo koja druga značajna pitanja koja proizilaze iz ili u vezi sa revizijom.

KGR je izvršila privremenu reviziju opštine. U toj fazi procesa revizije oni su tretirali postupanje opštine oko ranije datih preporuka i kvaliteta upravljanja finansijama. Na osnovu toga oni su dali preporuke rukovodstvu opštine. Njihove preporuke takođe su uključivale i savete u vezi sa poboljšanjima za finansijske izveštaje kako bi oni bili u skladu sa Finansijskim pravilom 07/2011 i Međunarodnim standardima računovodstva javnog sektora (MSRJS - IPSAS) za "Finansijsko izveštavanje pod računovodstvom zasnovanim na gotovinu" Ovo je takođe uključivalo i savete u vezi sa pripremom Godišnjih finansijskih izveštaja. Preporuke Kancelarije generalnog revizora su bile dostavljene preko memoranduma revizije decembra 2011 god.

Da bi ispunili naše obaveze za reviziju opštine, mi smo preduzeli sledeće aktivnosti:

- Uporedili opštinske Godišnje finansijske izveštaje naspram odobrenog budžeta na dan i za godinu završenu 31. decembra 2011;
- Odredili smo da li su opštinski Godišnji finansijski izvještaji pripremljeni u skladu sa MSRJS "Finansijskim izveštavanjem pod računovodstvom zasnovanim na gotovinu" i Finansijskim pravilom 07/2011;
- Osnovani nivo materijalnosti, kao prag za pomoć u određivanju vrste mišljenja koje treba da se pruži o finansijskim izveštajima;
- Upotrebili kombinaciju rasuđivanja i slučajnog uzorka da bi izabrali transakcije za testiranje;
- Preduzeli suštinska testiranja finansijskih transakcija; i
- Oslonili se na kombinaciju intervjua, analitičkih komentara, kontroli dokumenata i fizičkog proveravanja kako bi procenili neopornost i ispravnost finansijskih transakcija;

Ovaj izveštaj sažima nalaze revizije i pruža naše mišljenje o Godišnjem finansijskom izveštaju, na dan i za godinu zaključno 31. decembra 2011.

MOVIR (INTOSAI) je propisao specifične kriterijume koji upravljaju vrstu mišljenja koje bi trebalo da bude izrečeno u vezi našeg revizijskog mišljenja za opštinske Godišnje finansijske izveštaje.

Oni su potpunije izneti u Dodatku 1.

2. Mišljenje revizije

Izveštaj nezavisnog revizora

Grant Thornton LLC
 Rr. Rexhep Mala 18
 10 000 Prishtina
 Republic of Kosovo

T +381 38 247 771
 T +381 38 247 801
 F +381 38 247 802
www.grant-thornton.com.mk

Skupštini opštine
 Opština Mamuše, Kosovo

Obavili smo reviziju priloženih finansijskih izveštaja opštine Mamuša ("Opštine"), koji obuhvataju Izjavu novčanih primanja i izdavanja za godinu završenu 31. decembra 2011, poređenje budžeta i stvarnih iznosa i sažetak značajnih računovodstvenih politika i ostalih objašnjavajućih informacija.

Odgovornost rukovodstva za finansijske izveštaje

Rukovodstvo je odgovorno za pripremu i nepristrasnu prezentaciju ovih finansijskih izveštaja u skladu sa Međunarodnim standardima računovodstva javnog sektora (MSRJS - IPSAS) za "Finansijsko izveštavanje pod računovodstvom zasnovanim na gotovinu", sa Finansijskim Pravilom 07/2011 oko Godišnjeg izveštavanja budžetskih organizacija, kao i za takvu internu kontrolu koju rukovodstvo odredi da je neophodna da omogući pripremu finansijskih izveštaja koji ne sadrže materijalno pogrešne iskaze, nastale bilo usled obmane ili greške.

Odgovornost revizora

Naša odgovornost je da izrazimo mišljenje o priloženim finansijskim izveštajima na osnovu naše revizije. Reviziju smo izvršili u skladu sa međunarodnim standardima izdatim od strane Međunarodne organizacije vrhovnih institucija revizije (MOVIR - INTOSAI). Ovi standardi nalažu da radimo u skladu sa etičkim zahtevima i da planiramo i izvršimo reviziju kako bi dobili razumno osiguranje da li finansijski izveštaji sadrže ili ne materijalno pogrešne iskaze.

Revizija uključuje sprovođenje postupaka u cilju pribavljanja revizijskih dokaza o iznosima i iskazivanjima datim u finansijskim izveštajima. Izbor postupaka zavisi od rasuđivanja revizora, uključujući procenu rizika materijalno pogrešnih iskaza u finansijskim izveštajima, nastalih usled obmane ili greške. Prilikom procene ovih rizika, revizor razmatra unutrašnje kontrole koje su relevantne za pripremu pravnog lica (subjekta) i objektivnu prezentaciju finansijskih izveštaja, u cilju osmišljavanja revizijskih postupaka koji su odgovarajući u datim okolnostima, ali ne u cilju izražavanja mišljenja o delotvornosti unutrašnjih kontrola pravnog lica. Revizija takođe uključuje ocenu celishodnosti upotrebljenih računovodstvenih načela i racionalnost računovodstvenih procena izvršenih od strane rukovodstva, kao i ocenu opšte prezentacije finansijskih izveštaja.

Smatramo da su revizijski dokazi koje smo pribavili dovoljni i odgovarajući da obezbede osnovu za izražavanje našeg mišljenja sa rezervom.

Osnova za mišljenje sa rezervom

1. Određena otkrivanja koja se zahtevaju od strane IPSAS Finansijskog izveštavanja pod računovodstvom zasnovanim na gotovinu, i Finansijskog pravila br. 07/2011 oko Godišnjeg izveštavanja budžetskih organizacija nisu izvršena od strane Opštine prilikom sastavljanja finansijskih izveštaja, tokom godine i za godinu koja je završena 31. decembra 2011. Konkretno, sledeće je izostavljeno ili nepravilno obelodanjeno u finansijskim izveštajima:
  - Odeljak 12. Izveštaj o novčanim primanjima i izdavanjima se ne slaže sa aktuelno prijavljenim u SIMFK.
  - Odeljak 12. Izveštaj o novčanim primanjima i izdavanjima nije pravilno popunjen i ne slaže se sa Beleškama 2. i 8.
  - Uplate od trećih lica za godinu završenu 31. decembra 2011, se ne obelodanjuju, u odeljku 12. Izveštaj o novčanim primanjima i izdavanjima.
  - Odeljak 13. Izveštaj o izvršenju budžeta nije pravilno završen.
  - Uplate (koje se koriste za prihode prikupljajućih organizacija) nisu pravilno završene.
  - Zakon Br.03/L-221 - Izveštaj o preduzetim i predloženim radnjama o nalazima i preporukama revizora za 2010 godinu nije prikladno završen.

Stoga nismo mogli da steknemo razumni nivo uveravanja oko potpunosti i regulatorne usklađenosti finansijskih informacija predstavljenih u finansijskim izveštajima opštine tokom i za godinu koja je završena 31. decembra 2011.

2. Uporedna informacija za godine 2010 i 2009 nije prikladno predstavljena:
  - Podaci prikazani u finansijskim izveštajima za godinu koja se završava 31. decembra 2011 su predstavljeni u EUR dok su uporedni podaci prikazani u hiljadama EUR.
  - Odeljak 17. Bilans nepotrošenih sopstvenih prihoda nije pravilno otkriven za 2010 godinu.
3. Opština ne održava spiskove uplata od trećih lica. Zbog prirode evidencije u računovodstvu i operativnim sistemima za uplate od trećih lica, kao i odsustvo alternativnih kontrola sprovedenih od strane rukovodstva, mi nismo bili u stanju da obavimo dovoljne i odgovarajuće revizorske postupke za proveru celovitosti isplate od priznatih trećih lica za godinu završenu 31. decembra 2011.
4. Podaci koji se odnose na imovinu, postrojenja i opremu u vlasništvu Opštine su iskazani u finansijskim izveštajima. Međutim, postoje mnoge nepravilnosti i nejasnoće koje utiču na finansijsko izveštavanje imovine, postrojenja i opreme Opštine kao što sledi:

- Bilans imovine, postrojenja i opreme kao što je iskazan u Belešci 27 Finansijskih izveštaja opštine na dan 31. decembra 2011 ne slaže se sa registrom o imovini. Dalje, opština nije upisala imovinu, postrojenja i opremu u Kosovskom sistemu informacija za upravljanje finansijama (koji se naziva "KSIUF").
- Opština nije imenovala Komisiju za procenu imovine i nije izvršila nikakvu procenu svoje imovine do 31. decembra 2011. Trebalo je da izvrše procenu svih kategorija imovine: one koja je u upotrebi, oštećene imovine, imovine ne prenošene vrednosti i da izvrše procenu zahteva za otuđenje imovine.

Zbog prirode evidencije i drugih nedostataka kao što su gore opisani, nismo bili u mogućnosti da budemo zadovoljni sa razotkrivanjem, postojanjem, celovitosti, tačnosti i vrednovanja imovine, postrojenja i opreme Opštine na dan 31. decembra 2011.

5. Na dan 31. decembra 2011, Opština nije pravilno razotkrila u svojim računima potraživanja koji se odnose na porez na imovinu, porez na poslovne dozvole i druga poreska potraživanja koja se zahtevaju od Finansijskog Pravila 07/2011. Pored toga, Opština ne vodi potpunu i tačnu evidenciju dužnika. Prema tome nismo bili u mogućnosti da se zadovoljimo sa bilansom računa potraživanja na dan 31. decembra 2011.

Mišljenje sa rezervom

Po našem mišljenju, osim za moguće efekte pitanja opisanih u Osnovama za mišljenja sa rezervom u stavovima 1 do 5, finansijski izveštaji prikazuju istinito i objektivno, po svim materijalnim aspektima, primanja i izdavanja opštine za godinu zaključno sa 31. decembrom 2011 u skladu sa Međunarodnim standardima računovodstva javnog sektora – MSRJS (IPSAS) "Finansijsko izveštavanje pod računovodstvom zasnovanim na gotovinu", uz Finansijsko pravilo br. 07/2011 oko Godišnjeg izveštavanja budžetskih organizacija.

Pregled (Razmatranje) usaglašenosti

Pored naše revizije finansijskih izveštaja, pregled usaglašenosti je planiran i izveden da izrazi zaključak sa ograničenom garancijom o tome da li su, svi materijalno značajni aspekti, aktivnosti, finansijske transakcije i informacije koje se odražavaju u finansijskim izveštajima, u saglasnosti sa vlastima koje ih upravljaju. Priroda, tajming i stepen usklađenosti rada su bili ograničeni, u odnosu na onaj zamišljeni, da se izrazi mišljenje sa opravdanim jemstvom o finansijskim izveštajima.

Odgovornost rukovodstva za usaglašenost

Rukovodstvo je odgovorno za projektovanje i sprovođenje unutrašnje kontrole kako bi se osiguralo da su aktivnosti, finansijske transakcije i informacije koje su odražene u finansijskim izveštajima u saglasnosti sa vlastima koje ih upravljaju.

Odgovornost revizora

Naša odgovornost je da izrazimo zaključak na osnovu našeg pregleda. Naš rad je obavljen u skladu sa ISSAI 4200 Smernicama za reviziju usaglašenosti povezanih sa Revizijom finansijskih izveštaja. Ova načela nalažu da radimo u skladu sa etičkim zahtevima i planiramo i izvršimo pregled kako bi

dobili ograničenu garanciju o tome da li su aktivnosti, finansijske transakcije i informacije koje su odražene u finansijskim izveštajima u saglasnosti, u svim materijalno značajnim aspektima, sa vlastima koje ih upravljaju.

Pregled je prvenstveno ograničen na analitičke postupke i na istrage, i samim tim obezbeđuje manju garanciju nego revizija. Mi nismo izvršili reviziju, i, shodno tome, izražavamo naš zaključak u obliku ograničene garancije, koja je u skladu sa ograničenim radom koji smo izvršili u ovom pregledu (razmatranju) usaglašenosti.

Smatramo da su dokazi koje smo pribavili dovoljni i odgovarajući da obezbede osnovu za izražavanje našeg zaključka.

Zaključak i usaglašenost

Na osnovu našeg pregleda, zbog mogućeg uticaja na finansijske izveštaje oko pitanja koja su razmatrana u Osnovama za mišljenje sa rezervom u stavovima 1 do 5 i druga pitanja koja su navedena u tačkama 3 do 8 ovog izveštaja, aktivnosti, finansijske transakcije i informacije koje se odražavaju u finansijskim izveštajima koje smo primetili tokom pregleda, nisu u saglasnosti sa vlastima koje ih upravljaju.

Ostala pitanja

Skrećemo pažnju na sledeće:

1. Primarni pouzdani izvor informacija za pripremu finansijskih izveštaja je Slobodni bilans. Međutim, pošto se Slobodni bilans ne koristi za registraciju uplata od trećih lica, imovine, postrojenja i opreme ili potraživanja, on se ne može koristiti za stvaranje sveobuhvatnih finansijskih izveštaja.
2. Iako su Gradonačelnik i Šef za finansije potpisali Deklaraciju o predavljanju finansijskih izveštaja, Opština nije podnela konačan nacrt finansijskih izveštaja na srpskom jeziku do kraja naše revizije, i oni bi trebalo da to urade do 31. januara.
3. Opština nije sprovela sveobuhvatni i automatizovani sistem naplate i ne vodi odvojene podknjige salda ili spiskove svih svojih dužnika u pogledu raznih poreza. Umesto toga se evidentiraju samo novčane kolekcije iz pritoka prihoda. Iako uplate treba da bude se razotkrju, to nije urađeno u finansijskim izveštajima Opštine. Nedostatak tačnosti i potpunosti će uticati na prihode koje Opština može da zaradi i na sposobnost da se pripremi pouzdan i precizan budžet, da se prijavi tačan odnos naplate, i da se prati prikupljanje prihoda iz sopstvenih izvora na blagovremen način

4. Identifikovali smo dva slučaja nepridržavanja Zakona br.03/L-241 i 04/L-042 "Zakon o javnim nabavkama na Kosovu" (izmenjen i dopunjen). Takvo nepridržavanje je bilo u vezi sa potrebnim postupcima koje nisu bili izvršeni i evidentirani od strane Opštine.

Ovaj izveštaj je prevod originalnog izveštaja objavljenom na engleskom jeziku, u slučaju neslaganja između engleske i srpske verzije, engleski tekst je merodavan

Grant Thornton DOO

Priština, Kosovo

29 Juna 2012

3. Status preporuka iz prethodnih godina

Naše upravno pismo, za godinu završenu 31. decembra 2010, je identifikovalo pet glavnih preporuka. Jedna od tih preporuka u vezi sa dosijeima zaposlenih je rešena, dok je preporuka u vezi sa imovinom, postrojenjima i opremom delimično rešena. Ostale četiri preporuke i dalje ostaju da se reše:

- Finansijski izveštaji treba da budu pripremljeni u skladu sa važećim administrativnim uputstvom i MSRJS;
- Treba da se ustanovi automatizovani sistem naplate za sve vrste poreza, treba da se izvrši pomirenje prihoda između sopstvenog službenika za prihode i operativnih odeljenja, i treba preduzeti mere da se poveća prikupljanje prihoda iz raznih poreza;
- Treba obezbediti usklađenost sa Zakonom o javnim nabavkama na Kosovu; i
- Treba ustanoviti Odbor za reviziju i funkciju unutrašnje revizije.

Neuspeh da se u potpunosti reše naše preporuke, prouzrokovalo je da imamo slične rezultate kao u 2010 god.

4. Finansijski ishod u odnosu na odobreni budžet

Analiza postojećeg Ishoda u finansijskim izveštajima u poređenju sa Odobrenim budžetom ukazuje na:

Tabela 1: Pregled budžeta i stvarne potrošnje

Opis	Početni budžet	Konačni budžet	Prihodi/rashodi 2011	Prihodi/rashodi 2010
I. Ukupna primanja i transfer od donacija	1,033,579	1,108,631	979,097	770,182
Budžet Vladinih Grantova	966,262	993,262	966,867	753,671
Sopstveni prihodi	67,317	108,722	6,200	16,511
Domaće donacije	-	-	-	-
Spoljne donacije	-	6,647	6,030	-
II. Ukupna potrošnja	1,033,579	1,108,631	979,097	770,182
Plate i dnevnice	631,432	658,432	636,208	507,555
Roba i usluge	75,123	87,970	83,493	111,097
Komunalne usluge	21,122	21,122	21,037	20,972
Subvencije i transferi	1,547	1,547	1,547	1,430
Kapitalne investicije	304,355	339,560	236,812	129,128
Rezerve	-	-	-	-
Razlika I-II	-	-	-	-

Prema podacima prikazanim u tabeli iznad, konačni budžet opštine Mamuša tokom 2011 god. je 1,108,631 Evra (€). Ukupni rashodi za godinu 2011 iznose 979,097 Evra (€), ili oko 88.32% od konačnog budžeta. Neutrošeni budžet do kraja godine 2011 bio je u iznosu od 129,534 Evra (€) ili 11,68 odsto.

Konačni budžet je bio veći od početnog budžeta u iznosu od 75,052 Evra (€) jer je tokom godine kategorija roba i usluga porasla u iznosu od 6,647 Evra (€) i kategorija kapitalne investicije je porasla u iznosu od 41,405 Evra (€), dok se ostatak razlike u Opštem fondu odnosi na povećanje budžeta za plate koji je odlučan na državnom nivou.

Zaključak

Prema našoj proceni, Opština nije potrošila ukupan budžet za 2011 god. u skladu sa projekcijama i gornjim granicama postavljenim od strane Skupštine Kosova.

Nizak nivo primene programa za kapitalne investicije pokazuje da postoje slabosti u procesima planiranja, upravljanja i praćenja realizacije ugovora za kapitalne investicije Opštine.

1 Preporuke

Preporučujemo da Gradonačelnik obezbedi:

- Ojačanu internu kontrolu nad upotrebom budžeta u skladu sa planiranjima; i
- Ojačanu kontrolu nad planiranjem, upravljanjem i praćenju kapitalnih investicija kako bi se postigla veća efikasnost izvršenja ugovora u određenom vremenu.

5. Usklađenost Finansijskih izveštaja sa okvirom izveštavanja i kvalitetom informacija

Zahtevi u ZUJFO br. 03/L-048 i Finansijskom pravilu 07/2011.

- Finansijski izveštaji su potpisani od Šefa administrativne službe i Šefa finansija Opštine Mamuša;
- Finansijski izveštaji su potpisani u traženom roku 31/01/2012 i dostavljeni MF-u;
- Finansijski izveštaji su podneti samo na albanskom jeziku; i
- Opština nije pripremila i podnela redovne tromesečne izveštaje MF-u tokom 2011 god.

2 Preporuke

Preporučujemo da Gradonačelnik (Predsednik opštine) osigura pripremu finansijskih izvještaja Opštine koji će uključivati postupke i sredstva koja su zamišljena kako bi se osiguralo da se potrebne informacije evidentiraju, obrađuju, sažimaju i na odgovarajući način iskazuju u finansijskim izveštajima. Opština bi takođe trebalo da finansijske izveštaje priprema na srpskom jeziku.

Kvalitet informacija

Nalazi

Naši nalazi revizije i celi ovaj dokumenat pokazuju da je potrebno izvršiti poboljšanja u kvalitetu dobijenih i predstavljenih informacija u finansijskim izveštajima.

3 Preporuke

Molimo pogledajte naše preporuke u ovom dokumentu za savet o tome kako se može poboljšati kvalitet informacija.

6. Upravljanje finansijama

6.1 Prihodi (uključujući sopstvene prihode)

Nalazi

- *Sistemi naplaćivanja.* Automatizovani sistem naplate postoji samo za porez na imovinu. Za ostale kategorije prihoda za koje je potreban sistem naplate, on se ne primenjuje. Umesto toga, evidentira se samo kolekcija novca u gotovom iz tih pritoka prihoda.

Slabosti u automatizovanom sistemu naplaćivanja. Sistem za naplatu poreza na imovinu je bio centralizovan i Opština nije mogla da prati i kontroliše na odgovarajući način naplate prihoda kao što je to automatski radio novi sistem. Mogli su postojati slučajevi u kojima bi stranka platila porez na imovinu, ali prikupljeni iznos nije evidentiran u sistemu i stranka je bila opterećena kaznom, iako je porez plaćen na vreme.

Sistem naplate koji se odnosi na porez na imovinu ne pokazuje sve fakturisane dužnike i potraživanja na dan 31. decembra 2011 god.

- *Prihod od poslovnih dozvola.* Opština je preduzela akciju i zatražila je da se potvrdi broj preduzeća koji rade u Opštini sa spiskom preduzeća prema Poreskoj upravi ili Centru za registraciju preduzeća u Ministarstvu trgovine i industrije, ali još nije dobila informacije od nadležnih organa. Dakle, neaktivna ili zatvorena preduzeća mogu biti opterećena porezom, dok se aktivna ili nova preduzeća ne opterećuju porezom.
- Na osnovu Finansijskog pravila 07/2011, na dan 31. decembra 2011 opština je dužna da prijavi svoje račune potraživanja koji se odnose na porez na imovinu, porez na poslovne dozvole i druga poreska potraživanja, ali iskazivanja su bila netačna na dan 31. decembra 2011 god.
- Izmirenje je izvršeno kvartalno između sopstvenog opštinskog Službenika za prihode i Odseka blagajne za ukupan iznos prihoda. Tokom 2011 god. smo identifikovali da nije izvršeno izmirenje između evidencija knjigovodstva, evidencija koje su pružene od sopstvenog službenika za prihode i operativnih odeljenja, tako da razlike postoje kada se upoređuju podaci iz ova dva izvora.
- Prikupljanje prihoda od participacije od Zdravstvene službe se ne prenosi na banku na dnevnoj bazi.

Zaključak

Nedostatak tačnosti i potpunosti računa uplata u knjigama salda će uticati na prihode koje može steći Opština. Bez dovoljne, detaljne i tačne evidencije dužnika i izveštaja o prikupljanju, Opština nije u stanju da pripremi pouzdan i precizan budžet, niti da prijavi tačan odnos prikupljanja, niti da blagovremeno prati prikupljanje prihoda iz sopstvenih izvora. Osim toga, nizak nivo prikupljanja prihoda će uticati na kapacitet ulaganja Opštine.

Neodgovarajuće i nedovoljne kontrole u vezi sa prihodima i u vezi sa softverom i sistemom naplate povećavaju rizik od manipulacije podacima i zloupotrebe informacija. Takav sistem bi mogao da dovede do nepotpunog naplaćivanja i nepotpunih prihoda.

Ručno beleženje i nedostatak međusklopa za naplatu i računovodstveni sistem izlaže Opštinu dopunskim rizicima od greške. Pored toga, to izaziva dodatne troškove za vođenje evidencije, pregled i pomirenje informacija.

Detaljni i ažurirani spisak pojedinačnih poreskih obveznika, aktivnih preduzeća i dužnika generisanih od strane sistema je naročito važan u trenutnoj situaciji u kojoj opštine ne beleže svaku pojedinačnu transakciju u Slobodnom bilansu. Shodno tome, osim za porez na imovinu, Blagajna i Opština ne dobijaju detaljni spisak proizveden od strane sistema računovodstva ili od sistema naplate. Kao rezultat toga, nije moguće izvršiti odgovarajuće izmirenje ili analizu prema dužniku.

4 Preporuka

Preporučujemo da Gadonačelnik (Predsednik opštine) obezbedi da Opština preduzme korake za poboljšanje naplate i računovodstvenih sistema u cilju obezbeđivanja sigurne, efikasne i efektivne kontrole za naplatu i prihode. Unapređenje procedura u vezi sa takvim sistemima će omogućiti rukovodstvu da prati i upravlja značajne rizike, i da se osigura da su odluke vezane za budžetiranja, planiranje i naplate prihoda pravilno sprovedene. Preporučujemo Opštini da:

- Primeni sistem za naplatu koji sadrži ažurirane podatke o obveznicima, njihovu trenutnu adresu, istoriju i naplatu oporezivanja. Takve informacije treba da budu dostupne samo ograničenom broju osoba i uz odobrenje rukovodstva.
- Automatski među-poveže sistem naplate sa softverom računovodstva, tako da se informacija automatski obradi u glavnoj knjizi salda.
- Izvrši redovno pomirenje između dva sistema na redovnoj osnovi za sve vrste prihoda. Bilo kakve pomirene razlike treba odmah pratiti i blagovremeno očititi.
- Automatski poveže operativne i jedinice naplate i da se obavi redovno pomirenje između njih, u slučajevima gde se naplata direktno odnosi na usluge koje su pružene od strane operativnih jedinica. Ovo je posebno važno gde se izvršava visok obim transakcija.
- Dobije informacije iz Centra za registraciju preduzeća u Ministarstvu trgovine i industrije što se tiče preduzeća koja posluju u Opštini i da ih oporezuje prema Zakonima i Propisima.

6.2 Rashodi

6.2.1 Naknada (plate i dnevnice)

Nalazi

Ne postoje nalazi koji treba da se prijave u ovoj oblasti.

6.2.2 Nabavke

Nalazi

Tokom naše kontrole izvornih dokumenata za naš uzorak dosijea nabavke koji pokrivaju 52 odsto ukupnih plaćanja kapitalnih investicija, primetili smo nekoliko primera nepoštovanja postupaka zahtevanih Zakonom o javnim nabavkama. Ova odstupanja su opisana u nastavku:

- U projektu "Snabdevanje transformatorima električne energije" sa matičnim br. 626/11/012/121 i vrednosti ugovora od 19,998 EVRA i "Izgradnja puta sa betonskim kupolama" sa matičnim br. 626/11/006/521 i vrednosti ugovora od 38,957 EVRA i Dodatka Ugovora 3830, došlo je do kašnjenja u završetku radova (prvi za 18 dana a drugi za 24 dana), i Opština nije primila informaciju za kašnjenja. Takođe, Opština nije primenila sankcije kako je predviđeno u sporazumu ugovora u slučaju kada se radovi ne završavaju na vreme.

4 Preporuke

Preporučujemo Gradonačelniku (Predsedniku opštine) da:

Opština bi trebalo da uspostavi dovoljno adekvatne postupke kontrole za efikasno kontrolisanje poštovanja važećih zakona i propisa.

Savetujemo Gradonačelniku da obezbedi da Opština pravilno primenjuje ugovorne uslove i da primeni sankcije kada izvođač radova ne završava projekat na vreme. Ovo se posebno odnosi kada zahtev za produženje roka nije dostavljen pre njegovog isteka, kao što je određeno u ugovoru.

6.2.3 Subvencije i transferi

Nalazi

Opština nema pisanu politiku za subvencije, koje će sadržati kriterijume i postupke za dozvolu subvencija, tako da su subvencije dozvoljene samo na osnovu odluke Predsedavajućeg skupštine opštine.

Zaključak

Nedostatak pravovremene komunikacije i saglasnosti od vlasti ili nepotpuna dokumentacija može da dovede do nepridržavanja Zakona ili Ugovorenih obaveza i do značajnih gubitaka.

5 Preporuka

Preporučujemo Gadonačelniku (Predsedniku opštine) da:

Opština bi trebalo da uspostavi dovoljno adekvatne postupke kontrole za efikasno kontrolisanje poštovanja važećih zakona i propisa.

6.3 Imovina (sredstva)

6.3.1 Rukovanje kapitalnom i ne-kapitalnom imovinom

Razmotrili smo dali u procesu registracije, vođenja evidencije i upravljanja nefinansijske imovine u TRN-u je u skladu sa zahtevima Administrativnog uputstva br.21/2209 o Upravljanju i registraciji državnih sredstava (imovine). Primitili smo nekoliko primera nepoštovanja Administrativnog uputstva:

Nalaz

Opština nema dokumentovane postupke za prepoznavanje i za računovodstvo svoje imovine, postrojenja i opreme. Pored toga Opština ne vodi poseban registar za imovinu i nije zabeležila isti u Kosovskom sistemu informacija za upravljanje finansijama (KSIUF) i ne vodi poseban registar za imovinu/sredstva ispod 1,000 Evra. Pored toga, Opština vrši godišnje prebrojavanje i proveru fizičkog postojanja sredstava na dan 31. decembra 2011, ali nije pomirila svoje knjige sa evidencijom fizičkog prebrojavanja koja nije u skladu sa zahtevima Administrativnog uputstva br.21/2009 o Upravljanju državne imovine.

Komisija za inventar nije pripremila Izveštaj o zalihama u vezi sa Inventarisanjem LZO kao što sledi:

- Oni nisu pripremili posebne izveštaje u vezi sa imovinom ne-prenosive vrednosti, o oštećenoj i odstranjenoj imovini (sredstvima).
- Oni nisu izvršili pomirenje između fizičke provere LZO-a sa evidencijama računovodstva.

Zaključak

Opština nema potpunu i tačnu evidenciju o imovini (sredstvima). Ova slabost u unutrašnjim kontrolama nad tom imovinom (sredstvima) može da dovede do nezakonito prisvojene imovine i koja neće biti blagovremeno identifikovana. Pored toga, rukovodstvo može da gubi vreme i napore da se identifikuju detalji i knjigovodstvene vrednosti imovine, pri bilo kojim povezanim procesima za donošenje odluka.

Opština može biti nesposobna da kontroliše trenutnu upotrebu svojih sredstava (imovine) od bilo kojeg trećeg lica, i kao posledica može da ne uspe u prikupljanju prihoda iz zakupnine takve imovine.

6 Preporuka

Preporučujemo Gadonačelniku (Predsedniku opštine) da:

Opština uzme u obzir sledeće:

- Konkretno radnje koje treba preduzeti, koje omogućavaju trenutno beleženje svih sredstava (imovine) u odgovarajućim registrima u skladu sa zahtevima AU br.21/2009 i da se oni tačno i potpuno izraze.
- Uključe dodatne resurse u registraciji i vrednovanju opštinske imovine. Učešće nezavisnih i overenih procenitelja se preporučuje kao najbolja praksa u ovakvim slučajevima.
- Izvrše redovna fizička prebrojavanja kako bi se obezbedilo postojanje sredstava (imovine) i njihovog stanja i da se slože oko rezultata prebrojavanja sa evidencijom računovodstva i sa registrom.

6.4 Postupanje sa dugovima

Saldo neizmirenih obaveza prema dobavljačima na kraju 2011 god. bio je 10,738 Evra. Ove obaveze se prenose za plaćanje u 2012 god.

Nalazi

Tokom naše revizije, mi smo identifikovali nekoliko slučajeva u kojima su se isplate izvršile nakon više od 30 dana posle datuma prijema fakture što nije u skladu sa odredbama Smernica državne blagajne i Finansijskog pravila 02-Potrošnja javnog novca.

Zaključak

Imajući u vidu gore navedeno, razni pravni zahtevi mogu se izjaviti u budućnosti i stoga postoji rizik dopunskih kazni koje se mogu izreći protiv Opštine.

7 Preporuke

Preporučujemo Gradonačelniku Opštine da poštuje sve odredbe Smernica državne blagajne i Finansijskog pravila 02-Potrošnja javnog novca izdatih od strane Vlade Kosova i da izmiri obaveze u roku od 30 dana.

6.5 Trenutno izveštavanje i blagovremenost u ukupnom budžetskom procesu

Opština je ispunila svoje obaveze spoljnog izveštavanja. Ispunjene obaveze su:

- Budžetski zahtev;
- Tromesečni izveštaji uključujući blagovremene finansijske izveštaje tokom devet meseci;
- Blagovremeni nacrt plana nabavke; i
- Izveštaji o dugovima podneti MF-u.

Nalazi

Tokom naše revizije, identifikovali smo da Opština nije pripremila i podnela MF-u redovne tromesečne izveštaje tokom 2011 god.

Zaključci

Opština Mamuše nije ispoštovala zakonski uslov u pogledu spoljnog izveštavanja. Rukovodstvo Opštine treba da preduzme hitne mere za njihovo oslovljavanje.

8 Preporuke

Preporučujemo Gradonačelniku (Predsedniku opštine) da se pobrine da Opština uzme u obzir sledeće:

- Da uspostavi adekvatne postupke unutrašnje kontrole i preuzme odgovarajuću odgovornost da ispuni zahteve za spoljno finansijsko izveštavanje.

Preporučujemo Opštini da ispoštuje sve zahteve MF-a za izveštavanje.

7. Upravljačka kontrola

7.1 Sistemi unutrašnje kontrole

Mi smo identifikovali nedostatke u godišnjim finansijskim izveštajima, upravljanju prihodima, postupcima nabavke i upravljanju imovinom (sredstvima) tokom naše revizije kao što je pomenuto u ovom izveštaju.

Zaključci

Sadašnja primena unutrašnjih kontrola je na nedovoljnom nivou.

7 Preporuke

Preporučujemo Opštini da se osigura da se:

- Ojačaju ukupne finansijske, administrativne i upravne kontrole; i
- Preduzmu trenutne akcije kako bi se obezbedilo bolje postupanje sa nedostacima u sprovođenju unutrašnje kontrole.

7.2 Unutrašnji sistem revizije

Nalazi

Opština nije osnovala Odbor za reviziju i funkciju Unutrašnje revizije koja se takođe, zahteva od sadašnjeg prisilnog propisa Zakona br.03/L-128 i administrativnog uputstva 11/2010 o osnivanju i funkcionisanju Odbora unutrašnje revizije. Nikakva akcija nije preduzeta od odgovorne strane za rešavanje ovog problema koji je prijavljen u našoj reviziju iz prethodne godine.

Rizik

Odsustvo Odbora za reviziju i funkcije Unutrašnje (unutrašnje) revizije povećava rizik za neuspeh u unutrašnjim kontrolama. Pored toga, ne dozvoljavaju funkcije koje su obično pokrivena od strane Odbora za reviziju koje se obavljaju sa odgovarajućom nezavisnošću.

9 Preporuka

Preporučujemo Gradonačelniku da se osigura da Opština uzme u obzir uspostavljanje funkcije Unutrašnje revizije i Odbora za reviziju sa članovima koji imaju odgovarajuću ekspertizu u oblasti finansijskog izveštavanja i unutrašnje kontrole. Odbor za reviziju treba da uspostavi odgovarajuće politike i postupke da bi se obezbedio visoki standard zajedničkog upravljanja. Odbor za reviziju treba da preispita aktuelni status i da predloži mere za unapređenje oko sledećeg:

- Opštinskog računovodstva i procesa finansijskog izveštavanja;
- Sprovođenje ocene sistema unutrašnje kontrole od strane rukovodstva;
- Procesi unutrašnje i spoljne revizije;

8. Opšti zaključak o upravljanju u Opštini

Opšti zaključak

Naš opšti zaključak je da rukovodstvo Opštine još uvek nije uspeo da u potpunosti uspostavi efikasne sisteme unutrašnje kontrole. Osim nekih poboljšanja u oblasti finansijskog izveštavanja i izveštavanja sredstava, primećene su slabosti i u nekoliko oblasti upravljanja finansijama.

Rukovodstvo Opštine treba da podigne svest upravnika i osoblja o potrebi kontrole. Okvir PIFC-a treba da posluži kao platforma za uspostavljanje kontrole. Potreba da se poveća transparentnost i odgovornost na svim nivoima organizacije jeste jedan od osnovnih uslova za izgradnju dobre upravljačke strukture.

Rukovodstvo Opštine treba da trajno obezbedi pouzdano finansijsko izveštavanje i proceni rizik od materijalno značajnih grešaka i grešaka u finansijskim izveštajima. Rizik takođe treba da se oceni kada je u pitanju upravljanje imovinom i prihodima gde su odsutni kompletni registri i evidencije.

10 Preporuka

Preporučujemo Opštini da se osigura da se:

- Izdaju jasne politike o svim važnim aktivnostima Opštine i da se nacrtu akcioni plan koji određuje hitne mere koje treba preduzeti.
- Da se primene naše preporuke o tačkama od 3. do 7.

Dodatak I. Različite vrste mišljenja revizora na osnovu ISSAI 400

(Izvod iz ISSAI 400)

Mišljenje revizora normalno je u standardnom formatu, i odnosi se na finansijske izveštaje u celini, stoga izbegavajući potrebu da opširno iskazuje šta se krije iza njega, ali prenoseći prema svojoj prirodi opšte razumevanje među čitaocima u vezi njegovog značenja. Priroda ovih reči će biti pod uticajem zakonskog okvira za reviziju, ali sadržaj mišljenja treba da nedvosmisleno ukazuje da li je bez ili sa rezervom i, ako je ovo drugo, bilo da li je uz rezervu u nekim aspektima, ili je nepovoljno ili je uzdržavanje od davanja mišljenja.

Mišljenje bez rezerve (pozitivno mišljenje) se daje kada je revizor uveren u svakom materijalnom pogledu da su:

- (a) Finansijski izveštaji pripremljeni koristeći prihvatljive računovodstvene osnove i politike koje su dosledno primenjivane;
- (b) Izveštaji usklađeni sa zakonskim obavezama i relevantnim propisima;
- (c) Gledišta prezentovana u finansijskim izveštajima su u skladu sa saznanjima koja revizor ima u pogledu subjekta koji je predmet revizije; i
- (d) Postoji adekvatno objavljivanje svih materijalnih pitanja koje su bitna za finansijske izveštaje.

Skretanje pažnje oko pitanja. U određenim okolnostima revizor može smatrati da čitalac neće dobro razumeti finansijske izveštaje ukoliko se ne naglase pitanja koja su neuobičajene ili značajne prirode. Opšte je načelo da se revizor, ako izražava mišljenje bez rezerve, ne poziva na posebne aspekte finansijskih izveštaja u mišljenju, jer bi to moglo biti pogrešno shvaćeno kao rezerva. Da bi se to izbeglo, revizor svoje "Skretanje pažnje oko pitanja" stavlja u poseban paragraf, odvojeno od mišljenja. Međutim, revizor ne treba da koristi ovakvo isticanje predmeta u slučaju da se u finansijskim izveštajima ne daje dovoljno podataka, niti se ono može koristiti kao alternativa ili zamena za davanje mišljenja sa rezervom.

Revizor **možda neće moći da izrazi mišljenje bez rezerve ukoliko** postoje neke od dole nabrojanih okolnosti, a revizor smatra da njihov efekat može biti od materijalnog značaja za finansijske izveštaje:

- (a) Postojanje ograničenja u pogledu opsega revizije;
- (b) Revizor smatra da izveštaji nisu potpuni ili da navode na pogrešan zaključak ili da postoji neopravdano odstupanje od prihvatljivih računovodstvenih standarda; ili
- (c) Postoji neizvesnost koja ima uticaj na finansijske izveštaje.

Mišljenje sa rezervom. Ukoliko se revizor ne slaže ili kod njega postoji sumnja u pogledu prikaza jedne ili više pozicija u finansijskim izveštajima koje su materijalne prirode, ali nisu od fundamentalnog značaja za razumevanje izveštaja, on će dati mišljenje sa rezervom. Formulacija mišljenja obično ukazuje na zadovoljavajući ishod revizije uz davanje jasne i koncizne izjave o pitanjima u kojima postoji neslaganje ili sumnja, a koja predstavljaju osnovu za davanje mišljenja sa rezervom. Korisnicima izveštaja će biti od pomoći ukoliko revizor kvantifikuje finansijski efekat ovih pitanja, iako ovo nije uvek izvodljivo ili bitno.

Nepovoljno mišljenje. Ako revizor nije u mogućnosti da dođe do zaključka o finansijskim izveštajima u celini zbog neslaganja koje je toliko bitno da potkopava prikazanu poziciju u meri da davanje mišljenje sa rezervom o pojedinim aspektima ne bi bilo adekvatno, daje se nepovoljno ili negativno mišljenje. Ovakvim mišljenjem se jasno ukazuje na to da finansijski izveštaji nisu istinito prikazani, jasno i koncizno ukazujući na sva pitanja po kojima postoji neslaganje. I u ovom slučaju od pomoći bi bilo kvantifikovanje finansijskog efekta na finansijske izveštaje ukoliko je to bitno i izvodljivo.

Uzdržavanje od davanja mišljenja. Ukoliko revizor nije u mogućnosti da izrazi mišljenje o finansijskim izveštajima kao celina zbog postojanja sumnje ili ograničenja u obimu koje je toliko bitno da mišljenje sa rezervom o određenim aspektima ne bi bilo adekvatno, revizor se uzdržava od davanja mišljenja. Ovakvim mišljenjem se jasno ukazuje na to da revizor nije bio u stanju dati svoje mišljenje, jasno i koncizno ukazujući na sva pitanja kod kojih postoji dilema ili neodređenost. VRI obično sačinjava detaljan izveštaj kojim obrazlaže dato mišljenje u okolnostima u kojim VRI nije bila u mogućnosti dati mišljenje bez rezervi.

Dodatak II. Preporuke iz prethodne godine

Komponenta revizije	Data preporuka	U potpunosti primenjena preporuka	Delimično rešeno	Nije rešeno
1. Priprema finansijskih izveštaja	Pripremu finansijskih izveštaja Opštine koji će uključivati postupke i sredstva koja su zamišljena kako bi se osiguralo da se potrebne informacije evidentiraju, obrađuju, sažimaju i na odgovarajući način iskazuju u finansijskim izveštajima.	Ne	Opština je preduzela radnje da primeni preporuke u vezi sa sredstvima (imovinom), ali to nije u potpunosti sprovedeno.	
2. Imovina, postrojenja i oprema	Preporučujemo Gadonačelniku (Predsedniku opštine) da se pobrine da Opština uzme u obzir sledeće: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Pomiri i održi sveobuhvatni registar imovine sa finansijskim izveštajima. ▪ Uključi dodatne resurse u registraciji i vrednovanju imovine Opštine. Učešće nezavisnih i overenih procenitelja se preporučuje 	Delimično		

	<p>kao najbolja praksa u ovakvim slučajevima.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Izvrši redovna fizička prebrojavanja kako bi se obezbedilo postojanje sredstava i njihovog stanja i izmiri rezultate brojanja sa evidencijom računovodstva i registrom. ▪ Uloži dodatne napore u odnosu na dodate vrednosti na kapitalizovanu imovinu. 			
3. Prihod	<p>Preporučujemo Gradonačelniku da se osigura da Opština preduzme korake da poboljša naplatu i sisteme računovodstva kako bi se osigurale bezbedne, efikasne i efektivne kontrole za naplatu i prihode. Unapređenje postupaka u vezi sa takvim sistemima će omogućiti rukovodstvu da prati i upravlja značajne rizike, i da se osigura da su odluke vezane za budžetiranja, planiranje i naplate prihoda pravilno sprovedene.</p> <p>Preporučujemo da Opština:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Primeni sistem za naplatu koji sadrži 	Ne	Sa izuzetkom poreza gde nismo pronašli nikakva odstupanja.	

	<p>ažurirane podatke o obveznicima, njihovu trenutnu adresu, istoriju i naplatu oporezivanja. Takve informacije treba da budu dostupne samo ograničenom broju osoba i uz odobrenje rukovodstva.</p> <p>- Regstruje i centralno kontroliše odobrene tarife i poreske stope u sistemu kako bi se računi izračunali i automatski generisali. Generisanje računa takođe treba da bude odobreno i provereno.</p> <p>- Automatski među-poveže sistem naplate sa softverom računovodstva, tako da se informacija automatski obradi u glavnoj knjizi salda.</p> <p>- Izvrši redovno pomirenje između dva sistema na redovnoj osnovi za sve vrste prihoda. Bilo kakve pomirene razlike treba odmah pratiti i blagovremeno očistiti.</p>			
--	--	--	--	--

	<p>- Savetujemo da Opština preduzme mere i uloži napore da se u centralizovanom sistemu naplate takođe unesu klijenti identifikovani posle 31. marta tekuće godine. Takođe treba da se uspostavi unos podataka i centralizovana kontrola nad odobrenim tarifama i poreskim stopama u sistemu s ciljem da se računi izračunaju i automatski generišu. Generisanje računa takođe treba da bude odobreno i provereno.</p> <p>- Automatski poveže operativne i jedinice naplate i da se obavi redovno pomirenje između njih, u slučajevima gde se naplata direktno odnosi na usluge koje su pružene od strane operativnih jedinica. Ovo je posebno važno gde se izvršava visok obim transakcija.</p> <p>- Savetujemo Opštini da održi stalnu komunikaciju sa</p>			
--	--	--	--	--

	<p>Centrom za registraciju preduzeća u Ministarstvu trgovine i industrije što se tiče preduzeća koja posluju u Opštini i da ih oporezuje prema propisanim zakonima i pravilima.</p> <p>- Obezbedi odgovarajuću podelu dužnosti.</p>			
4. Rashodi	Opština bi trebalo da bude svesna i da obrati pažnju da vrši plaćanja iz adekvatnog ekonomskog zbornika zakona u cilju usklađivanja sa zahtevima Zakona br.03/L-048 o Upravljanju Javnim Finansijama i Odgovornosti ("ZUJFO") i Administrativnog uputstva za trezor 02/2009. Pored toga, sve isplate treba da budu podržane originalnom dokumentacijom.	Da		
4.1 Naknada (plate i dnevnice)	Opština bi trebalo da uspostavi dovoljno adekvatne postupke kontrole za efikasno kontrolisanje poštovanja važećih zakona i propisa.	Da		
4.2 Nabavke	Opština treba da ima u svom timu	Ne	Pronašli smo nove	

	<p>tehnički stručno osoblje, ili da se isto angažuje iz vanjskih izvora za određene projekte kako bi se potvrdio kvalitet radova pošto su oni pred-određeni u Opštinskim zahtevima.</p> <p>Preporučujemo Gradonačelniku da se osigura da Opština preduzme dalje korake za poboljšanje kontrole nad rashodima i plaćanjima i da se striktno pridržava zakonima i lokalnim regulatornim zahtevima.</p>		<p>slučajeve kašnjenja radova koje nisu u skladu sa zakonima ili regulatornim zahtevima</p>	
4.3 Subvencije i transferi	<p>Opština bi trebalo da uspostavi dovoljno adekvatne postupke kontrole za efikasno kontrolisanje poštovanja važećih zakona i propisa.</p>	Ne	<p>Opština nije preduzela radnje da uspostavi dovoljno adekvatne postupke kontrole za efikasno kontrolisanje poštovanja važećih zakona i propisa.</p>	
5. Unutrašnja revizija	<p>Preporučujemo Gradonačelniku da se osigura da Opština uzme u obzir uspostavljanje funkcije Unutrašnje revizije i Odbora za reviziju sa članovima koji imaju odgovarajuću ekspertizu u oblasti finansijskog izveštavanja i unutrašnje kontrole. Odbor za reviziju treba da uspostavi odgovarajuće politike i postupke</p>	Ne	<p>Opština nije preduzela radnje da osnuje Odbor za reviziju i funkciju Unutrašnje revizije.</p>	

	<p>da bi se obezbedio visoki standard zajedničkog upravljanja. Odbor za reviziju treba da preispita aktuelni status i da predloži mere za unapređenje oko sledećeg:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Opštinskog računovodstva i procesa finansijskog izveštavanja; ▪ Sprovođenje ocene sistema unutrašnje kontrole od strane rukovodstva; ▪ Procesi unutrašnje i spoljne revizije;			
--	---	--	--	--

Dodatak III. Komentari Opštine Mamuša i odgovori revizora

Preporuke	Slaganje	Delimično slaganje	Ne slaganje	Komentari iz Opštine	Odgovor revizora
Preporuka 1:				Nema komentara	
Preporuka 2:				Nema komentara	
Preporuka 3:				Nema komentara	
Preporuka 4:				Nema komentara	
Preporuka 5:				Nema komentara	
Preporuka 6:				Nema komentara	
Preporuka 7:				Nema komentara	
Preporuka 8:				Nema komentara	
Preporuka 9:				Nema komentara	
Preporuka 10:				Nema komentara	

Grant Thornton

An instinct for growth™

www.grant-thornton.com.mk